

ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ «УНІВЕРСИТЕТ ТРАНСФОРМАЦІЇ МАЙБУТНЬОГО»

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності»

КАФЕДРА БІЗНЕСУ, АДМІНІСТРУВАННЯ ТА ПРАВА

<https://uft.in.ua/>

Телефон: +38 (073) 047-26-26

E-mail: info@uft.in.ua

Викладач – Філіпова Наталія Володимирівна, д.е.н., професор, професор кафедри бізнесу, адміністрування та права

Галузь знань	D «Бізнес, адміністрування та право»					
Шифр та назва спеціальності	D3 «Менеджмент»					
Назва освітньо-професійної програми	«Менеджмент»					
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)					
Статус навчальної дисципліни (обов'язкова/вибіркова)	Вибіркова					
Мова викладання	українська					
Форма навчання	Семестр викладання	Обсяг навчальної дисципліни	Лекції (годин)	Практичні заняття (годин)	Самостійна робота (годин)	Підсумковий контроль
Денна	5-8 семестр	120 год, 4 кредити ЄКТС	32	32	56	Диференційований залік
Заочна	5-8 семестр		10	10	100	

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Анотація дисципліни	Дисципліна «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності» спрямована на формування знань і практичних навичок управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємств в умовах глобалізації та європейської інтеграції. У курсі розглядаються сутність і форми ЗЕД, механізми державного регулювання, експортно-імпорتنі операції, міжнародні контракти, валютно-фінансові розрахунки та логістика. Особлива увага приділяється стратегічному управлінню ЗЕД, вибору зовнішніх ринків, управлінню ризиками та міжкультурним комунікаціям. Вивчення дисципліни забезпечує підготовку фахівців, здатних ефективно приймати управлінські рішення та забезпечувати конкурентоспроможність підприємств на міжнародних ринках.
Мета і завдання дисципліни	Мета дисципліни — формування у майбутніх фахівців системи сучасних знань щодо управління міжнародною діяльністю підприємств, а також опанування практичних навичок планування, організації та контролю експортно-імпорتنих операцій у контексті глобалізації.
Компетентності, формуванню яких сприяє дисципліна	Здатність до системного аналізу кон'юнктури світових ринків. Навички ділової комунікації та ведення переговорів у крос-культурному середовищі. Здатність приймати обґрунтовані рішення в умовах невизначеності глобального середовища. Здатність розуміти стратегію виходу підприємства на зовнішні ринки. Навички оцінки ефективності експортно-імпорتنих операцій компанії.
Результати навчання	Здатність обґрунтовувати вибір зовнішніх ринків, готувати проекти міжнародних контрактів та здійснювати оперативне управління експортно-імпортною діяльністю підприємства з урахуванням митних і валютних вимог.
Навички Soft skills	<i>Крос-культурна комунікація:</i> здатність розуміти культурні коди партнерів (діловий етикет Сходу, Заходу, мусульманського світу) та уникати конфліктів. <i>Навички переговорів:</i> вміння аргументувати свою позицію та досягати компромісу з іноземними контрагентами. <i>Критичне мислення:</i> здатність швидко оцінювати надійність іноземного партнера та аналізувати ризики країни (політичні, економічні). <i>Адаптивність та гнучкість:</i> вміння швидко реагувати на зміни в міжнародному законодавстві, санкції або логістичні кризи. <i>Емоційний інтелект:</i> здатність зберігати спокій та продуктивність у стресових ситуаціях (затримки на митниці, форс-мажори). <i>Тайм-менеджмент у глобальному контексті:</i> вміння працювати з партнерами в різних часових поясах та дотримуватися жорстких дедлайнів поставок.

Методи навчання	У процесі викладання дисципліни застосовуються сучасні інтерактивні та традиційні методи навчання, спрямовані на поєднання теорії з практикою: лекції-дискусії – пояснення теоретичних основ менеджменту ЗЕД, виклад матеріалу з використанням візуалізацій; практичні заняття – обговорення актуальних подій у світовій економіці (санкції, торговельні війни, зміни в митному кодексі), метод кейс-стаді (Case study): розбір реальних ситуацій українських компаній при виході на ринки ЄС чи Китаю, ділові та рольові ігри; метод «Brainstorming» (мозковий штурм): розробка креативних стратегій виходу нового продукту на специфічний іноземний ринок; робота в малих групах.
------------------------	---

Матеріально-технічні ресурси	Ноутбук. Мультимедійний проектор. Доступ до глобальної мережі Internet. Хмарні технології підтримки освітнього процесу: Google Classroom / Moodle (підтримка практичних занять) Google Meet / Zoom (онлайн-лекції, практичні заняття)
-------------------------------------	--

ІНФОРМАЦІЯ ПРО КОНСУЛЬТАЦІЇ

Відповідно до затвердженого графіка

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів	Зміст модулів
Змістовий модуль 1. Стратегічні основи та правове регулювання ЗЕД	Тема 1.1. Поняття, види та суб'єкти ЗЕД. Економічна природа ЗЕД. Основні напрями: зовнішня торгівля, інвестиційне співробітництво, науково-технічний обмін. Класифікація суб'єктів: фізичні та юридичні особи, спільні підприємства. Організаційна структура управління ЗЕД на рівні фірми.
	Тема 1.2. Глобалізація та її вплив на менеджмент. Передумови глобалізації. Формування глобальних ланцюгів вартості. Вплив транснаціональних корпорацій (ТНК) на національні економіки. Еволюція міжнародного менеджменту: від етноцентризму до геоцентризму.
	Тема 1.3. Державне регулювання ЗЕД. Система органів державного регулювання. Економічні інструменти: ввізне та вивізні мито, митні тарифи. Адміністративні методи: ліцензування, квотування, ембарго. Спеціальні економічні зони та їх роль.

	<p>Тема 1.4. Міжнародні організації в системі ЗЕД. Глобальне регулювання торгівлі в рамках СОТ: основні принципи (найбільшого сприяння, національного режиму). Співпраця з МВФ та Світовим банком. Регіональна інтеграція: зона вільної торгівлі Україна-ЄС (ПВЗВТ).</p> <p>Тема 1.5. Стратегічне планування виходу на зовнішні ринки. Аналіз міжнародного середовища (PESTEL-аналіз). Методи відбору цільових ринків (диференціація та сегментація). Експортна стратегія підприємства: цілі, ресурси та часові межі.</p> <p>Тема 1.6. Форми виходу на міжнародний ринок. Порівняльна характеристика методів: непрямий та прямий експорт. Контрактні форми: ліцензійні угоди, франчайзинг, управлінські контракти, виробнича кооперація. Прямі іноземні інвестиції (ПІІ): створення філій та дочірніх компаній.</p> <p>Тема 1.7. Правове забезпечення ЗЕД. Джерела міжнародного приватного права. Віденська конвенція ООН 1980 р. Порядок вирішення спорів: міжнародний комерційний арбітраж проти національних судів. Право власності та захист інтелектуальної власності в ЗЕД.</p> <p>Тема 1.8. Міжнародний маркетинг. Специфіка міжнародного маркетингового комплексу (4Р). Стратегії стандартизації та адаптації продукту. Міжнародна політика просування: виставки, цифрові канали, особливості крос-культурної реклами.</p>
<p>Змістовий модуль 2. Технологія та інструментарій менеджменту ЗЕД</p>	<p>Тема 2.1. Міжнародний контракт купівлі-продажу. Юридична природа зовнішньоекономічного договору. Структура контракту: преамбула, предмет, ціна, умови платежу, форс-мажор, арбітраж. Типові контракти МТП (Міжнародної торгової палати).</p> <p>Тема 2.2. Базисні умови поставок (Incoterms 2020). Роль Інкотермс у міжнародній торгівлі. Розподіл обов'язків між експортером та імпортером щодо транспортування, страхування та митного очищення. Аналіз змін у версії 2020 року порівняно з попередніми.</p> <p>Тема 2.3. Ціноутворення у ЗЕД. Фактори, що впливають на світові ціни. Види цін: публічні (біржові, аукціонні) та розрахункові. Структура експортної ціни. Вплив базисних умов поставок на кінцеву ціну товару.</p> <p>Тема 2.4. Міжнародні розрахунки. Фінансові інструменти у ЗЕД. Документарний акредитив: види, етапи реалізації, переваги для експортера. Документарне інкасо.</p>

Банківський переказ (SWIFT). Ризики використання авансових платежів та відкритих рахунків.
Тема 2.5. Митне оформлення вантажів. Митні режими: імпорт, експорт, транзит, тимчасове ввезення/вивезення. Порядок декларування: вантажна митна декларація (ВМД). Визначення митної вартості та країни походження товару.
Тема 2.6. Транспортне забезпечення ЗЕД. Техніко-економічні особливості морського, залізничного, автомобільного та авіатранспорту. Договір перевезення та транспортна документація (коносамент, накладні). Роль транспортно-експедиторських компаній.
Тема 2.7. Управління ризиками у ЗЕД. Види ризиків: політичні, валютні (курсів), комерційні (неплатежі). Страхування зовнішньоекономічних ризиків. Методи хеджування валютних позицій.
Тема 2.8. Оцінка ефективності ЗЕД. Показники ефекту та ефективності експорту та імпорту. Аналіз структури зовнішньоторговельного обороту підприємства. Звітність підприємств суб'єктів ЗЕД перед державними органами.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Основна література:

1. Гобела В. В. Управління зовнішньоекономічною діяльністю: навч. посіб. Львів: ЛьвДУВС, 2021. 244 с.
2. Дунська А.Р., Кузнецова К.О. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності підприємств: навч. посіб. Київ: КПІ ім. І. Сікорського. 2022. 181 с. https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/50100/1/ManagD_2022_konspekt.pdf
3. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства. Навчально-методичний комплекс дисципліни : навч. посіб. для здобувачів ступеня бакалавра за освіт. програмою «Менеджмент міжнародного бізнесу» спец. 073 Менеджмент / КПІ ім. Ігоря Сікорського ; уклад.: А. Р.Дунська, Г. П. Жалдак, В. Ю. Бондар. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2024. 63 с.
4. Милько І.П. Управління операціями з експорту-імпорту: конспект лекцій. Луцьк: Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2021. 131 с.
5. Подцерковний О.П. Правове регулювання зовнішньоекономічної діяльності: навч.-метод. посіб. Одеса: НУ «ОЮА», 2021. 166 с.
6. Правове регулювання зовнішньоекономічної діяльності : навчальний посібник. Дніпро : Університет митної справи та фінансів, 2021. 164 с.
7. Тюріна Н.М., Карвацка Н.С. Управління зовнішньоекономічною діяльністю : навч. посіб. Київ: Вид. «Центр учбової літератури», 2023. 524 с.
8. Шапоренко О.І. Управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємства : навч. посіб. Денисенко М.П., Панченко

Допоміжна література:

1. Акименко О. Ю. Регулювання зовнішньоекономічної діяльності промислового виробництва: теорія, методологія, практика : монографія. Чернігів : Національний університет «Чернігівська політехніка», 2021. 398 с.
2. Дахно І. І., Бабіч Г. В., Барановська В. М., та ін. Зовнішньоекономічний менеджмент. Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2012. 568 с.
3. Коваленко Л.О., Голуб В.М., Абакуменко О.В., Маргасова В.Г. Фінансовий механізм зовнішньоекономічної діяльності. Київ: Центр навчальної літератури. 2019. 232 с.
4. Козловський, В. О. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності : навчальний посібник.– / В. О. Козловський – Вінниця : 2019. 149 с.
5. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності: навч. посіб./ Михайлова Л. І., Дашутіна Л. О., Могильна Л. М. та ін. / за ред. д.е.н., проф. Л.І. Михайлової. Київ: «Центр учбової літератури», 2019. 252 с.
6. Ольшанський О. В., Яцун Л. М., Селютін В. М. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності. Харків: ХДУХТ, 2019. 103 с.
7. Основи зовнішньоекономічної діяльності та митної справи: навчальний посібник / В. Ф. Тищенко, В. М. Остапенко. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2022. 193 с.
8. Фінанси зовнішньоекономічної діяльності: навч. посіб. / Ситник Н. С., Стасишин А.В., Дубик В.Я., та ін. /; за заг. ред. Н. С. Ситник. Львів: Апріорі, 2019. 460 с.
9. Фінанси зовнішньоекономічної діяльності: навчальний посібник / за заг. ред. Н. С. Ситник. Львів: Апріорі. 2019. 460 с.
10. Шпомер А. І. Правове регулювання зовнішньоекономічної діяльності: навч. посіб. Чернігів: ЧНТУ. 2019. 255 с.
11. Kishor Kumar Dash, Ms. Jyoti Saini, Dr. Satish M, Dhoke, Rajat Bhattacharjee, Dr. Priya Soni (2022). International trade and finance. RED'SHINE PUBLICATION PVT. LTD. 185 p.
12. Про зовнішньоекономічну діяльність : Закон України від 16 квіт. 1991 р. № 959-ХІІ. Дата оновлення: чинна редакція. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12#Text>
13. Про валюту і валютні операції: Закон України від 21 черв. 2018 р. № 2473-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2473-19#Text>
14. Про Митний тариф України: Закон України від 4 черв. 2020 р. № 674-ІХ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/674-20#Text>
15. Про застосування спеціальних заходів щодо імпорту в Україну : Закон України від 22 груд. 1998 р. № 332-ХІV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/332-14#Text>
16. Про захист національного товаровиробника від демпінгового імпорту : Закон України від 22 груд. 1998 р. № 330-ХІV.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/330-14#Text>

17. Про захист економічної конкуренції: Закон України від 11 січ. 2001 р. № 2210-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2210-14#Text>

18. Про Антимонопольний комітет України: Закон України від 26 листоп. 1993 р. № 3659-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3659-12#Text>

19. Про захист від недобросовісної конкуренції: Закон України від 7 черв. 1996 р. № 236/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/236/96-%D0%B2%D1%80#Text>

20. Про фінансові механізми стимулювання експортної діяльності: Закон України від 20 груд. 2016 р. № 1792-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1792-19#Text>

21. Господарський кодекс України : Закон України від 16 січ. 2003 р. № 436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>

Інформаційні джерела та Internet-ресурси:

1. Офіційні інформаційні ресурси Національний банк України : офіційний вебсайт. URL: <https://bank.gov.ua>
2. Торгово-промислова палата України : офіційний вебсайт. URL: <https://ucci.org.ua>
3. Міжнародні правила Incoterms® 2020 / International Chamber of Commerce. URL: <https://iccwbo.org/resources-for-business/incoterms-rules/incoterms-2020/>

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	відмінно
80 – 89	B	добре
65 – 79	C	
55 – 64	D	
50 – 54	E	задовільно
35 – 49	FX	
1 – 34	F	незадовільно з можливістю повторного складання
		незадовільно з можливістю повторного вивчення дисципліни

ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ

Поточне оцінювання Мін. – 30 б. Макс. – 50 б.	денна форма навчання			заочна форма навчання			Підсумковий контроль
	кількість	бал (за одиницю)	всього балів	кількість	бал (за одиницю)	всього балів	

Робота на практичних заняттях	16	1	16	5	1	5	Мін. – 20 б. Макс. – 50 б.
Презентація результатів виконаних практичних та індивідуальних завдань	7	2	14	7	2	14	
Виконання проміжних модульних контролів	2	10	20	2	10	20	
Презентація творчої індивідуальної роботи	-	-	-	1	11	11	
Всього			50			50	
				100			